A°. 1843. N°. 56.

DONDERDAG DEN 13den JULIJ.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

Gouvernements Secretarij.

PARAMARIBO, *den* 11 *Julij* 1843.

(19345) Alzoo de Eigenaren van de Plantaadje *Ellen*, zich aan het Gouvernement hebben geadresseerd, met verzoek om den Slavenjongen genaamd *Alexander*, van den naam van opgemelde Plantaadje af- op dien der Eigenaren voor den Vrijdom te doen overschrijven.

Zoo worden degenen, welke vermeenen mogten redenen van oppositie te hebben, in de gelegenheid gesteld, om uiterlijk binnen den tijd van *veertien* dagen, na de dagteekening dezer, van hun vermeend regt of pretentien aanteekening ter Gouvernements Secretarij te doen.

De Gouvernements Secretaris,
G. S. DE VEER.

SCHEEPS-TIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 8sten dezer, het Schip Agenoria, Kapt. W. van der Kolff, van Rotterdam, hebbende 58 dagen reis; Passagier: L. H. J. Maes.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

(*Uittreksels uit de Hollandsche Couranten tot en met 20 Mei 1843.*)

NEDERLANDEN.

BREDA, 15 *Mei*.

Het Provinciaal Geregtshof van Noord-Braband heeft op den 2den Mei ll. uitspraak gedaan in de bekende zaak van J. Frank Cs. en het Israëlitisch Kerkbestuur te Tilburg, en daarbij eene beslissing uitgebragt welke, onder een staatkundig oogpunt, zoo wel als met betrekking tot de Israëlieten en Israëlitische instellingen hier te lande, van groot gewigt is.

Men herinnert zich dat J. Frank zich in hooger beroep heeft voorzien tegen het vonnis der arrondissements-regtbank van 's Hertogenbosch, den 4 Julij 1842 gewezen, waarbij het Israëlitisch Kerkbestuur, gevestigd te Tilburg, bevoegd verklaard was, om ten lasten van Frank, als te Tilburg wonend Israëliet, eene kerkelijke contributie uit te schrijven en verbindende te verklaren, en dat het in dit geding de belangerijke regtsvraag gold, of de verordeningen betrekkelijk het Israëlitisch Kerkgenootschap, in de Nederlanden sedert de herstelling van het Rijk uitgevaardigd, kracht van Wet bezitten en door de Grondwet van den Staat al dan niet, of als strijdende met dezelve zijn afgeschaft.

In de teregtzittingen van 7, 14 en 28 Februarij 1843 was de zaak in het breede bepleit, van de zijde van den appellant Frank door Mr. van der Does de Willebois, en van de zijde van het Kerkbestuur door Mr. N. F. Sassen; door den eerste ten betoog, dat het vonnis der Regtbank behoorde te worden vernietigd en de vordering van het Kerkgenootschap in regten niet ontvankelijk is; door de tweede, ten fine van niet ontvankelijkheid van het appel, van bevestiging van het geappelleerde vonnis, en in ieder geval tot admissie van getuigenbewijs dat Frank lid is van het Kerkgenootschap te Tilburg. Door den heer advokaat generaal Jhr. Mr. van Meeuwen werd het gevoelen uitgebragt, ten exceptioneele, dat het appel ontvankelijk was, en ten principale dat het Kerkbestuur, zoo als hetzelve had aangeboden, behoorde te worden toegelaten, om te bewijzen, dat de appellant Frank lid is van het Kerkgenootschap te Tilburg, in welk geval toch ZEGA. van meening was, dat de vordering van het Kerkbestuur behoorde te worden toegewezen.

Bij het uitgesproken arrest is door het Provinciaal Geregtshof het vonnis der Regtbank vernietigd, zijn de exceptioneele middelen, door het Kerkbestuur tegen het appel gebezigd, verworpen, en is hetzelve Kerkbestuur verklaard ongegrond in de vordering tegen den appellant Frank ingesteld, met verwijzing van het geïntimeerd bestuur in de kosten.

FRANKRIJK.

PARIJS, 1 *Mei*.

De beruchte *Vidocq* zal eerlang voor de regtbank van correctionele politie te regt moeten staan; de instructie van zijn proces heeft niet minder dan acht maanden geduurd. Intusschen heeft hij aan zijne regters eene korte schets van zijne levensloop doen geworden; in dit pamphlet vindt men de meeste zaken herhaald, die uit zijne vroeger in het licht gegevene, en destijds zoo veel geruchts gemaakt hebbende *Gedenkschriften* reeds bekend zijn; maar enkele trekken en aanmerkingen, die men in dit nieuwe werkje ontmoet, zijn evenwel de overneming niet onwaardig.

Wij zullen den 68 jarigen grijsaard, wiens eerste condemnatie tot eene gevangenis-straf van drie maanden ten gevolge van eenen twist, reeds van zijn veertiende jaar dagteekent en van welke kortstondige gevangenis hij, uit hoofde der gedwongen betrekking, waarin zij hem met allerlei gauwiven bragt, al zijne verdere ongelukken wijt, niet volgen in al de onderscheiden condemnatiën tot korteren of langeren tijd ijzers, die hem sedert getroffen hebben, en ook niet in zijne algedurige bijna wonderdadige ontkomingen, maar beginnen met te vermelden, dat hij, in 1809 gevangen zittende, zich tot geheimen verklikker aanbood en in die hoedanigheid gewigtige diensten aan de justitie en policie bewees, tot belooning voor welke hij in 1811 op vrije voeten gesteld en als geheim agent werd bevestigd. Thans laten wij hem verder zelf spreken.

»Mijner eerste verrigtingen gingen alle verwachting te boven, maar mijne hoofden het gevaar bevroedende van mij in aanraking met de politie te stellen, belastten mij met het oprigten van eene afzonderlijke veiligheids politie; aanvankelijk had ik slechts twee man, toen vier, later acht, maar nimmer meer dan twaalf en ieder weet de ontzettende diensten, die ik met dit handje vol volks aan de Maatschappij bewezen heb.

»De rapporten zijn bij de policie voorhanden, om van de waarheid te getuigen en het kan der justitie niet uit het geheugen zijn gegaan, dat zij duizenden van boosdoeners van allerlei aard, die ik in hare handen heb geleverd, te vonnissen heeft gehad. Men zal zich ongetwijfeld herinneren, dat de moordenaars, de onversaagdste, gevaarlijkste en woedendste struikroovers door mij zijn gevangen genomen; dat geheele benden van dezelve vernield zijn geworden en eindelijk dat er meer dan twintig duizend misdadigers, ten gevolge mijner opsporingen in hechtenis genomen en gevonnisd zijn geworden. En toch juist is het dit, wat mij vijanden berokkend heeft.....

»In mijne nieuwe loopbaan en in mijne eerste verrigtingen daarin, ben ik mede zeer gelukkig geweest, en sedert heb ik zoo veel ervarenis opgedaan, dat het mij thans mogelijk is al de gaauwdieven aan te wijzen en bij klassen en kathegoriën te rangschikken. Parijs is besmet met kwaaddoeners van allerlei soort, het krioelt er van opligters; zij schuilen overal, in alle rangen, er zijn er zeer hoog geplaatste, betitelde, met lintjes en decoratiën everladene. Ik ken ze allen en des noods kan ik ze aanwijzen; zij weten het; zij hebben er de bewijzen van; wanneer het er op aan kwam, inlichtingen omtrent hen te geven, heb ik mij nimmer door eenige beweegreden laten terug houden; ik heb gezegd. Mijnheer de Graaf die, Mijnheer de Baron die, Mijnheer de Markies die, Mijnheer die eindelijk, is een *Macaire* een gannif. Men kan begrijpen dat zulk eene rondborstigheid hoogst onaangenaam geweest is aan die heeren uit de hooge kringen; deze op veel gunstiger standpunt geplaatst dan de dieven, kunnen op een groot diner behendig te kennen geven, dat eene inrigting als de mijne onzedelijk, gevaarlijk enz. is. Vele aanzienlijke personaadjes zijn door mij vervolgd en door mij overgeleverd geworden aan den deurwaarder van koophandel, aan wien zij zich gehaast hebben betaling te doen; andere met welke ik mij niet eens bemoeid had, maar die slechts met mijnen naam bedreigd waren geworden, hebben hunne schuldeischers voldaan of zijn met dezelve in schikking gekomen; ik ben overtuigd, dat er met behulp van mijnen naam, maar buiten mij om, nog meer zaken worden afgedaan, dan ik er zelf behandel. Men zal zich niet langer verwonderen, dat ik vele vijanden tel, wanneer men weten zal, dat ik meer dan vijf en twintig duizend beurzensnijders, opligters en schurken op de hielen najaag en belet de eerlijke lieden te berooven; men kan zich eindelijk met eenige juistheid een denkbeeld vormen, van eene inrigting, door welker waakzaamheid men, tegen twintig franken in het jaar, de gaauwdieven van allerlei aard braveren kan. Men begrijpt alzoo dat die heeren gaauwdieven het grootst belang hebben bij het doen vallen van een agentschap, hetwelk hunne vernietiging moet bewerken, zoo als ik beloofd heb te doen, en ook doen zal."

Den 8sten.

De bekende *Vidocq* is door de correctionele regtbank van de Seine tot vijf jaren opsluiting en eene boete van drieduizend francs veroordeeld, wegens onwettige aanhouding en schurkerij.

ADVERTISSEMENTEN.

De *PATENTPLIGTIGEN* worden door deze herinnerd aan de voldoening der *tweede termijn* van het Patentregt, voor het einde dezer maand, tullende de nalatigen als dan ter vervolging overgegeven worden.

Paramaribo den 8 Julij 1843.

De fungerende Koloniale Ontvanger en Betaalmeester,
A. POLAK.

Wordt door deze aan het publiek kennis gegeven, dat bij de *Commissie van Geneeskundig onderzoek en toevoorzigt* van het Gouvernement Generaal is ontvangen VERSCHE *KOEPOKSTOF*, van welke aan elk der Geneesheeren en Heelmeesters een gedeelte is verstrekt geworden, waardoor er gelegenheid is van dit heilzaam behoedmiddel gebruik te kunnen maken.

Op last des Voorzitters van bovengenoemde Commissie,

De Secretaris,

JOHs. ABRAHAMSZ.

Pronuntiatie van Dictums

bij het Collegie van Commissarissen voor het Departement der *Onbeheerde Boedels*, op Zaturdag den *vijftienden* Julij aanstaande, des voormiddags om *negen* ure, van de Boedels: VOLKERT VAN HALM JZ., PIETER JOHANNES HANENBERG, CHRISTINA CHARLOTTA BREDENBACH, HENRY BRIDGWATER, HENRIETTA MARIA WISMAN en CARL FRIEDRICH SUSSMILCH.

Paramaribo den 12 Julij 1843.

De Secretaris,

F. C. COBLIJN.

(18551) De Exploicteur bij het Geregtshof te *Suriname*, zal op Vrijdag den 14den Julij 1843, des voormiddags om *half negen* ure, ten overstaan van Heeren Gecommitteerde Raden uit gemeld Geregtshof, publiek bij Executie verkoopen:

De Slaven met namen: *Johannes of Bosoe, Lena, Joseph, Kea of Keetje, Francina en Frederika*; aankomende J. G. M. en C. H. DE LA PORTE, ieder voor een vierde aandeel Erfgenaam in den Boedel wijlen CLASINA van BROTZE.

De Slaven met namen, *Prinzes 1e., Amba 1e., Seraphina, Prinzes 2e., Marcus, Amba 2e., Pieter of Pierre, Arie, George en Matthijs*; bekend staande ten name van C KERSTEN & Co., doch als het eigendom van ANNA ESTHER PETRONELLA WHITE, in Executie genomen.

Het *HUIS* en *ERF*, gelegen aan de *Saramacca Straat*, La. E. No. 17; aankomende C R. SMITH.

Het *HUIS* en *ERF*, gelegen aan de *Prince Straat*, La E. No 283; aankomen de J. H. MATTHIJS als erfgenaam van den Boedel CHRISTIJN van LOUISA van MATTHIJS van LOBBRECHT.

Paramaribo, den 10 Julij 1843.

T. M. SCHOTBORGH.

D. ALBERGA

met het Schip *Maria Elisabeth*, gevoerd door Kapt. H C. WRIBORG, in de Kolonie geretourneerd zijnde, biedt tot zeer *billijke prijzen* te KOOP aan, *mits à Kontant*:

Boter, Z. M. en Edammer Kazen, Saucijsjes, Worst, Jenever, Seltzerwater, Pijpen in mandjes, Visschers Garen, Kalfs en Zool-Leder, STEENEN, KALK en CEMENT, Spijkers, Lijn en Patent Olie in pullen, Loodwit, IJzerwaren en een assortiment *STUKGOEDEREN &c. &c.*

Woonplaats:

Watermolen Straat, naast den Heer H. S. SAMSON (19346)

(19372.) Kapt. H. C. WRIBORG, voerende het Nederlandsch Schip *Maria Elisabeth*, voornemens zijnde, vóór ultimo Augustus e. k., van hier naar Amsterdam te vertrekken, recommandeert deszelfs Bodem aan Heeren Planters, Kooplieden en verdere Ingezetenen, ter inlading van *KOFFIJ, KATOEN* en *KAKAO*.

Paramaribo, den 10 Julij 1843.

VERMIST:

(19358) Op Zondag den 9den dezer op *Combé* grazende, een rood *VAARSJE*, met een witte vlek onder den buik, en wijd van elkander staande kleine hoorns, waarom een touw geslagen, kenbaar aan een weinig aangekleefde pik of teer aan de Staart: — die hetzelve ter dezer *Drukkerij* terug bezorgd, of eenig aanwijzing weet te doen, zal genereus beloond worden.

Paramaribo den 12 Julij 1843.

Mengelwerk.

De Stoomwagen voor de Luchtvaart.

In de *Kunstkronijk* leest men de volgende beschrijving van den luchtwagen:

Wij gelooven onze lezers eene dienst te doen, met de opgave van ten minste eenige bijzonderheden nopens het zamenstel dezer belangrijke uitvinding, aan wier bruikbaarheid in Engeland door niemand bijkans meer getwijfeld wordt.

Het meest in het oog loopende gedeelte van het werktuig is de groote webbe, die de plaats van vleugels inneemt. Zij bestaat uit een sterk en ligt lijstwerk van bamboes, hetwelk met zijde of linnen is overtrokken. Hare grootte is 150 voet in lengte en 30 voet in breedte. Zij heeft geene leden en dus ook niet de eigenaardige bewerktuiging van vleugelen; maar is van het eene tot het andere einde geheel stijf. Hare lange voorzijde staat een weinig in de hoogte, en aan de achterzijde is de 50 voet lange staart vast, die, als een waaijer open en digt geslagen, versmald of verbreed kan worden, en onder welke zich een roer bevindt. Eene kleine regt opstaande webbe, in het midden der vleugels, dwars over dezelve geplaatst, dient om de zijwaartsche trilling tegen te gaan. De staart en het roer worden door middel van koorden uit den wagen bewogen. Al de deelen zijn berekend, om de noodige sterkte met buitengewone ligtheid te vereenigen. Daartoe dienen ook de regt op en neder staande palen, met wier boven- en ondereinden verschillende punten der vleugels door metallieke koorden verbonden zijn. Het geheel strekt om met den minst mogelijken tegenstand de lucht te kunnen doorklieven.

De wagen en hierna te vermelden stoom machine hangen onder aan het middelste gedeelte der vleugelweb. De stoom-machine brengt twee raderen in werking, die 20 voet in doorsnede hebben, en zes kleine raderen, die aan de achterste zijde der vleugelweb zoo digt bij elkander geplaatst zijn als het gewricht der staart toelaat.

De zwaarte van het geheele werktuig wanneer het geladen en tot zijne vlugt gereed is, wordt op 3,000 Engelsche ponden geschat, en het vlak der vleugels is 4,500 vierkante voeten. Men heeft dus voor elke twee derde pond eenen vierkanten voet, hetwelk meer is dan bij vele vogelen.

Deze uitvinding onderscheidt zich van allen, die haar zijn voorafgegaan, door de wijze van afvaart. Eene tot hiertoe onoverkomelijk geachte zwarigheid wordt er niet alleen door vermeden, maar de goede uitslag krijgt er eene waarschijnlijkheid door, die de zekerheid nabij komt. De wagen rolt, namelijk, bij zijn vertrek, over een hellend vlak naar beneden: en krijgt in die afdaling zulk eene mate van snelheid, dat de tegenwerking der lucht zelve, die, door den opgeheven stand van de voorste zijde der vleugels, altijd onder de vleugels werkt, genoegzaam is om hem *in de hoogte te houden*. Terwijl echter die tegenwerking het nederdalen belet, werkt zij ook de voorwaartsche beweging tegen, en zou spoedig, indien zij niet door iets anders werd opgewogen, dermate de snelheid doen verminderen; dat deze te gering werd, om den wagen in de hoogte te doen blijven. De stoom-machine is, uit dien hoofde, bestemd om, door middel van de raderen, de snelheid van den gang te onderhouden.

Die groote zwarigheid, welke de nieuwe uitvinding uit den weg ruimt, is deze: geenerlei tot hiertoe bekende oorzaak van kracht kon den toestel opheffen en zwevende houden, die tot daarstelling en toepassing van die kracht vereischt wordt. Alle tot heden bestaande toestellen waren te zwaar, in evenredigheid van derzelver uitwerking. Dit is de reden der mislukking van alle vroegere uitvindingen. Men het is een genoegzaam bewezen stelregel dat een eenmaal in beweging gebragt ligchaam zich altijd zal blijven voort bewegen, indien de zich daartegen aankantende krachten worden weggeruimd of overwonnen. Nu brengt de maker *Henson* zijn werktuig in beweging door de afdaling van het hellend vlak, zoodat de stoom-machine niet meer bestemd is, om het werk op te heffen, maar uitsluitend om den tegenstand, die het werktuig bij zijne voorwaartsche beweging ondervindt, te overwinnen. Daar de machine niets anders te doen heeft, en daar de tegenstand *voorwaarts* veel geringer is, dan de tegenstand *opwaarts*, zoo volgt hieruit, dat de machine minder kracht heeft uit te oefenen, en dus ook veel ligter kan zijn, dan van alle vroegere uitvindingen van dezen aard. Aldus blijft de slinger eener klok in beweging door de kracht, die hem uit zijn regten stand heeft gesloten, en wordt de trapsgewijze vermindering dier kracht door de zachte drukking van het gewigt verhinderd. Het gewigt, dat veel te gering is, om den slinger in beweging te *brengen*, is volkomen in staat, om hem daarin te *houden*.

Opmerkelijk is de overeenkomst van deze werking met die, welke men waarneemt bij het vliegen der vogelen. Als een vogel, bij het beginnen van zijne vlugt, niet van eene hoogte kan nederstrijken, maar zich van den grond moet opheffen, zijn zijne eerste vleugelslagen veel menigvuldiger en geweldiger dan de latere. Met die eerste slagen moet hij zich opwerken tot de hoogte, van waar hij de vereischte snelheid kan aannemen. Dit gedaan zijnde worden de vleugelslagen langzaam en gemakkelijk, en hebben dikwijls niet anders dan na lange tusschenpoozen plaats.

De overeenkomst van dit werktuig van den heer *Henson* met de zigtbare verordeningen der natuur en met de eischen der wetenschap, schijnt geen twijfel, ten aanzien van den goeden uitslag, over te laten; indien, namelijk de stoom-machine werkelijk voldoende is, om den tegenstand voorwaarts te overwinnen. De stoom-machine is van 20 paarden kracht. Zij vereischt slechts 20 gallons (omstreeks 100 Ned. kannen) water, wordende de stoom dadelijk gecondenceerd en als water naar den ketel teruggevoerd. Met den ketel weegt de machine slechts 600 pond.

Naar alle waarschijnlijkheid is deze wagen voor de luchtvaart geen ander zamenstel, dan dat, hetwelk door den Amsterdammer *Hendrik Jacobs* is uitgevonden, en hier te Lande, reeds twee jaren geleden onder den naam van *lucht-schip* is aangekondigd. Men herinnert zich, dat hij aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal meermalen heeft verzocht, zijne uitvinding te koopen, welke tot eene *citadel-atmosphérique* kon dienen in tijd van oorlog, en waarmede men binnen 14 dagen van hier naar Java zou kunnen stevenen. In zijne adressen betuigde hij den voorkeur te willen geven aan zijn vaderland; doch met buitenlanders reeds aan het onderhandelen te zijn. Het is dus te vermoeden, dat de heer *Jacobs* omtrent den prijs voor zijne uitvinding, met den heer *Henson* en eenige ondernemende geldbezitters in Engeland, zal zijn eens geworden. Zoo de luchtvaart tot stand komt, is het niet onverschillig voor den Nationalen roem dat dit punt onderzocht en wereldkundig gemaakt worde, wie op de eer der uitvinding regt heeft.

Te Paramaribo, bij J. J. ENGELBRECHT